

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om fiske

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 december 2011 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om fiske (RP 135/2011 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 8/2012 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- fiskeriöverinspektör Roni Selén, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Jari Salila, justitieministeriet
- överinspektör Mika Laakkonen, Forststyrelsen

- verksamhetsledare Markku Myllylä, Centralförbundet för fiskerihushållning
- programchef Päivi Eskelinen, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet
- fiskerichef Markku Marttinen, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- fiskerichef Jukka Muhonen, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Tavastland
- projektchef Ismo Kolari, Pirkanmaan kalatalouskeskus
- verkställande direktör Kim Jordas, Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf
- ordförande Ari Pajukoski, Finlands Fiskeguides rf
- verksamhetsledare Ilkka Mäkelä, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av

- disponent Sulo Tiainen, Helsingfors fiskeområde
- Centralen för turistfrämjande CFT.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslås att lagen om fiske ändras så att närings-, trafik- och miljöcentralerna ska kunna bevilja företagare inom fisketurismen tillstånd att med stöd av de allmänna fiskerättigheterna anordna sådana tillställningar inom fisketurismen i vilka högst sex fiskare deltar. Syftet med ändringen är att underlätta och förbättra

verksamhetsmöjligheterna och verksamhetsförutsättningarna för företagare inom fisketurismen, så att det blir möjligt att ordna småskaliga ledda och guidade fisketurer med stöd av de allmänna fiskerättigheterna.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Enligt 8 § 1 mom. i lagen om fiske (286/1982) har var och en rätt att meta och pilka samt bedriva handredskapsfiske med ett spö och ett bete. För tävlingar i mete, pilkfiske och handredskapsfiske eller andra motsvarande anordnade tillställningar ska dock tillstånd inhämtas av fiskerättsinnehavaren. Dessa bestämmelser om allmän fiskerätt har varit i kraft sedan ingången av 1997. Efter den lagändringen har fisketurismen ökat kraftigt i Finland. Vid sidan av de traditionella fiske- och turistföretagarna har det uppkommit en ny yrkeskår, fiskeguiderna, som samarbetar med inkvarterings- och turistföretagare på landsbygden. Även om fiskeguiderna erbjuder sina kunder alla slags fisketurer och fiskeformer, är det ändå efterfrågan på guidade spöfisketurer som är störst.

Högsta domstolen tolkade i ett prejudikat den 11 juni 2006 (med rösterna 3—2) 8 § i lagen om fiske så att handredskapsfiske som bedrivs av tre personer tillsammans med en fiskeguide var en sådan anordnad tillställning som kan jämföras med en fisketävling och som fiskeguiden borde ha inhämtat tillstånd för av fiskerättsinnehavaren. Med den då gällande fiskelagstiftningen tillät högsta domstolens tolkning inte fiskeguider att bedriva näringsverksamhet med länsvis spöfiskeavgift utan tillstånd av vattenområdets ägare.

Fiskeguiderna har försökt få tillstånd att bedriva guideverksamhet på tillräckligt stora vattenområden, med förgäves. Särskilt när det gällt havsområden och kustvatten har de stött på patrull. Utskottet påpekar att ägandet av vatten ställvis är mycket splittrat vid kusten till följd av att vattenområdena är skiftade och att det därför inte varit lätt att söka tillstånd. För att guideverksamheten ska löna sig måste vattenområdena vara tillräckligt stora och erbjuda möjligheter att förflytta sig mellan olika fiskeplatser. Dessutom behöver fiskeguiderna fleråriga tillstånd för att kunna utveckla och försätta bedriva sin verksamhet. Utskottet anser därför att lagen om fiske inte i sin nuvarande form erbjuder funge-

rande alternativ till hur tillståndsfrågan kunde lösas. Regeringen föreslår att lagen om fiske ändras så att närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) får bevilja fisketurismföretagare tillstånd att med stöd av de allmänna fiskerättigheterna anordna fisketillställningar inom fisketurismen för högst sex fiskare åt gången. Fisketurismföretagarnas tillstånd föreslås gälla längst fem år åt gången. Utskottet konstaterar att större tillställningar inom fisketurismen, fisketävlingar och andra stora fiskeevenemang även framöver måste ha tillstånd från fiskerättsinnehavaren. Dessutom bör det observeras att 39 § i lagen om fiske förbjuder allt sådant som kan förorsaka ägaren eller innehavaren av en strand olägenhet eller störning. Den regeln gäller även fiskeguidernas verksamhet.

Utskottet menar att propositionen är motiverad och understryker att den föreslagna lagändringen tryggar förutsättningarna för fiskeguider, fisketurismföretagare och andra turistföretagare på landsbygden att idka sin näring när fisketillståndspolitiken blir enklare och tydligare. De positiva inkomst- och sysselsättningseffekterna av propositionen gynnar inte minst skärgården och landsbygden där det är ont om andra arbetstillfällen. Om lagens kriterier uppfylls kan tillstånd i framtiden beviljas oberoende av fiskerättsinnehavarens vilja. Propositionen innebär en tydlig ändring av nuläget där fiskeguiderna behöver tillstånd av vattenområdets ägare för att kunna bedriva sin verksamhet.

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att fiskerättens egenart som egendomslag bör beaktas även i bedömningen av den aktuella propositionen. Förslaget är enligt grundlagsutskottet inget problem med avseende på egendomsskyddet i grundlagens 15 §. Förslaget att tillståndsprövningen koncentreras till NTM-centralerna och att tillstånden förenas med begränsande villkor tjänar även bättre fiskerättsinnehavarnas kollektiva behov att trygga ett hållbart utnyttjande av fiskbeståndet i vattenområdena än det nuvarande förfarandet där tillstånd beviljas av enskilda fiskerättsinnehavare och där en enda

fiskerättsinnehavare genom sitt agerande i väsentlig grad kan påverka fiskbeståndet i vattenområden som är i andras ägo.

Jord- och skogsbruksutskottet ser det som en prioritering av den nya tillståndsordningen bygger på ett hållbart utnyttjande av fiskbestånden. Därför föreslår utskottet i detaljmotiven att bestämmelserna kompletteras med att guideverksamheten ska trygga ett hållbart utnyttjande av fiskbestånden. Dessutom föreslår utskottet att de tekniska detaljerna kring beviljande av tillstånd tydliggörs och preciseras så som grundlagsutskottet föreslagit. Utskottet anser också att det behöver följas upp hur systemet med tillstånd för fiskeguider fungerar och vilka effekter det får samt förväntar sig en rapport om resultaten före utgången av 2014. (Förslag till uttalande)

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande synpunkter och ändringsförslag.

Detaljmotivering

8 a §. Enligt det föreslagna 1 mom. får tillstånd sökas av företagare inom fisketurismen. Grundlagsutskottet anser att uttrycket är inexakt och måste preciseras eller ändras så att i lagen tas in en explicit bestämmelse om den sökanden. Då kan tillstånd sökas också av en juridisk person från någon annan näringssektor eller en självständig fiskeguide. Jord- och skogsbruksutskottet föreslår därför att bestämmelsen förtydligas genom att "företagare inom fisketurismen" stryks i 1 mom. och ersätts med att tillstånd kan beviljas för att anordna aktiviteter inom fisketurismen.

I 1 mom. föreslås det att NTM-centralen beviljar fiskeguider tillstånd att bedriva verksamhet inom centralens verksamhetsområde. Grundlagsutskottet menar att de vattenområden som tillståndet gäller måste anges exaktare i tillståndsbeslutet. Jord- och skogsbruksutskottet föreslår därför att NTM-centralen kan bevilja tillståndet antingen för hela sitt verksamhetsområde eller en del av det.

Utskottet konstaterar med referens till grundlagsutskottets utlåtande att de allmänna tillståndskriterierna är ganska vagt formulerade i den föreslagna paragrafen. Förutsättningarna att bevilja tillstånd har i propositionen formulerats brett, vilket tyder på en vid myndighetsprövning, trots att det hade varit bättre med en skrivning som tydligare indikerar rättslig prövning. I regleringen bör hänsyn tas till att andra bestämmelser i lagen om fiske ställer materiella begränsningar för tillståndet och att det inom samma vattenområde kan finnas flera fisketurismföretagare och att alla hågade företagare inte kan få tillstånd. Därför är det motiverat att i tillståndskriterierna inkludera kravet att fiskbeståndet i vattendraget ska nyttjas på ett hållbart sätt. Utskottet understryker också att tillstånden ska beviljas med hänsyn till att guiderna blir likabehandlade. För att säkerställa att fiskbestånden utnyttjas på ett hållbart sätt beviljas tillstånden för längst fem år i sänder.

Som grundlagsutskottet påpekat bör det framgå tydligare av 2 mom. att NTM-centralen är skyldig att ställa upp regionala fiskebegränsningar eller bestämma kvoter för dagsfångsten när förhållandena kräver det. Jord- och skogsbruksutskottet föreslår därför en sådan ändring i 2 mom. att NTM-centralen *ska* ställa upp regionala fiskebegränsningar eller bestämma kvoter för dagsfångsten i tillståndet, om fiskeriekonomiska synpunkter eller fiskbeståndets tillstånd inom området kräver det. Denna möjlighet att ställa upp begränsningar i tillståndet behövs bl.a. för den händelse att fisketurismverksamheten behöver regleras eller begränsas exempelvis för att skydda ett utrotningshotat fiskbestånd. Men det bör trots allt observeras att guideverksamheten i princip sker i liten skala och i regel inte påverkar fiskbestånden särskilt mycket.

Utskottet föreslår att 3 mom. preciseras med att NTM-centralen får återkalla ett beslut på villkor att tillståndshavaren bryter väsentligt mot tillståndsvillkoren och trots anmärkning och varning från centralen inte upphör att bryta mot dem.

Utskottets förslag till beslut
Riksdagen

godkänner ett uttalande (Utskottets förslag till uttalande).

*godkänner lagförslaget med ändringar
(Utskottets ändringsförslag) och*

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om fiske

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om fiske (286/1982) en ny 8 a § som följer:

8 a §

För att trygga verksamhetsförutsättningarna för fisketurismen kan närings-, trafik- och miljöcentralen (*utesl.*) bevilja (*utesl.*) tillstånd (*utesl.*) att inom centralens verksamhetsområde *eller delar av det* anordna sådana tillställningar inom fisketurismen i vilka högst sex fiskare åt gången deltar och där det bedrivs mete, pilkfiske eller handredskapsfiske enligt 8 § 1 mom. *Ansökan om tillstånd ska göras skriftligt och tillstånd kan beviljas om ett hållbart utnyttjande av fiskbestånden tillåter det. Tillståndet kan gälla längst fem år i sänder.*

Närings-, trafik- och miljöcentralen *ska* i tillståndet ställa upp regionala fiskebegränsningar eller bestämma kvoter för dagsfångsten, om fiskeriekonomiska synpunkter eller fiskbeståndens

tillstånd inom området förutsätter detta. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska av de fiskeområden som finns inom centralens verksamhetsområde årligen begära utlåtande om de omständigheter som inverkar på uppställandet av regionala fiskebegränsningar och bestämmande av kvoter för dagsfångsten.

Närings-, trafik- och miljöcentralen kan återkalla ett tillstånd om tillståndshavaren *väsentligt* bryter mot villkoren i tillståndet och om tillståndshavaren trots anmärkning och varning från närings-, trafik- och miljöcentralen inte upphör att bryta mot villkoren.

(4 mom. som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksutskottet senast den 31 december 2014 får en rapport om hur till-

ståndssystemet för fiskeguider fungerar och hur det påverkat fiskbestånden och om systemet behöver ses över bl.a. med avseende på landsbygdsturismen.

Helsingfors den 22 maj 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Lauri Heikkilä /saf
medl. Heikki Autto /saml (delvis)
Markku Eestilä /saml
Satu Haapanen /gröna
Anne Kalmari /cent
Timo V. Korhonen /cent
Pirkko Mattila /saf

Jari Myllykoski /vänst
Mats Nylund /sv
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd
Reijo Tossavainen /saf
Tytti Tuppurainen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.